

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4207/2022
02.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Бранке Дражић, др Илије Зиндовића и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Марко Станковић адвокат из ..., против туженог Јавног комуналног предузећа за превоз путника „Аутотранспорт Панчево“, у ликвидацији чији је пуномоћник Саша Левнајић адвокат из ..., ради исплате накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1594/22 од 10.06.2022. године, у седници већа одржаној 02.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1594/22 од 10.06.2022. године.

II ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1594/22 од 10.06.2022. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 173/20 од 20.12.2021. године и пресуђује:

ОДБИЈА СЕ као неоснован тужбени захтев тужиоца АА да се обавезе тужени да му за период од 01.03.2017. до 31.12.2019. године исплати разлику између исплаћене и припадајуће накнаде трошкова за исхрану у износу од 14.252,55 динара и накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.07.2017. закључно са децембром 2019. године у износу од 20.085,38 динара све у појединачним месечним износима са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа па до исплате.

ОДБИЈА СЕ као неоснован тужбени захтев тужиоца ББ да се обавезе тужени да му на име исплаћене и припадајуће накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од 01.03.2017. до 31.12.2017. године исплати износ од 17.867,85 динара и накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у износу од 31.447,20 динара са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом на појединачне месечне износе.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка.

III ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженом накнаде трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 173/20 од 20.12.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу АА на име разлике између припадајуће и исплаћене зараде по основу накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.03.2017. до 31.12.2019. године, по наведеним месецима исплати наведене износе у одређеној вредности са каматом као у садржају изреке. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА и обавезан тужени да му на име разлике припадајуће и исплаћене зараде по основу регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2017. до 31.12.2019. године по наведеним месецима исплати новчане износе у вредности са каматом као у њеном садржају. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца ББ и обавезан тужени да му на име разлике између припадајуће и исплаћене зараде по основу накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од 01.03.2017. до 31.12.2019. године, по наведеним месецима исплати новчане износе у вредности и са каматом као у њеном садржају. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца ББ и обавезан тужени да му на име разлике припадајуће и исплаћене зараде по основу регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.02.2017. до 31.12.2019. године, по наведеним месецима исплати новчане износе у вредности и са каматом као у њеном садржају. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 211.792,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1594/22 од 10.06.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Панчеву П1 173/20 од 20.12.2021. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби, као неоснован.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члана 404. ЗПП.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији, изражену у пресудама на које је ревидент указао, ревизиони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у ставу I изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је јавно комунално предузеће чији је оснивач Град Панчево. Тужиоцима је у утуженом периоду тужени обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова за исхрану у току рада месечно у износу од 2.700,00 динара бруто и накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора месечно 1.000,00 динара бруто, које је исплатио у складу са својим Програмом пословања

важећим за октобар 2014. године и Правилником о раду којим су исплате по основу регреса и топлог оброка планиране у износу који је био пре доношења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ број 116/14, ступио на снагу 28.10.2014. године). Посебним колективним уговором за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије ("Службени гласник РС" број 27/15, ступио на снагу 26.03.2015. године), чланом 65. предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, и да се висина трошкова накнаде за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно, најмање у износу 250,00 динара. Чланом 66. предвиђено је да запослени има право на регрес за коришћење годишњег одмора са припадајућим порезима и доприносима, најмање у висини 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику за претходну годину. Посебним колективним уговором за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева ("Службени гласник РС" број 59/2015, ступио на снагу 03.07.2015. године), чланом 84. предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној Посебним колективним уговором, овим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду, и да се висина накнаде трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно најмање у износу 250,00 динара. Чланом 85. прописано је да запослени, у складу са Посебним колективним уговором, овим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду има право на регрес за коришћење годишњег одмора са припадајућим порезима и доприносима, најмање у висини 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику за претходну годину. Тужилац је са туженим као послодавцем, након ступања на снагу наведених посебних колективних уговора, закључио анекс уговора о раду, односно уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности у којима је наведено да запослени има право на накнаду трошкова у складу са законом, посебним колективним уговором Републике Србије, Посебним колективним уговором и општим актом.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима и да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, па је као основан усвојен постављен тужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда, овакво становиште нижестепених судава није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године)

прописано је да се тим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона прописано је да се у том закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава, утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица запосленог код корисника јавних средстава, утврђене у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава па се на њега, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, тако да обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога и по схватању овог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не

може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиоца одбијен.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу II изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу чл. 153. и 154. ЗПП у вези са чланом 165. став 2. истог закона, припадају опредељени трошкови за стручни састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, према важећој АТ. Трошкове првостепеног и другостепеног поступка и трошкове на име таксе по ревизији суд није досудио јер исти нису опредељени у смислу члана 163. став 2. ЗПП, па је одлучио као у ставу III изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић